

Μουσουλμάνοι στα Δωδεκάνησα

Περίληψη :

Χρονολόγηση

16ος αιώνας - σήμερα

Γεωγραφικός Εντοπισμός

Δωδεκάνησα

1. Οθωμανική περίοδος – ιταλική κυριαρχία

Τα Δωδεκάνησα βρίσκονταν από το 1309 υπό την κυριαρχία του Τάγματος των Ιπποτών του Αγίου Ιωάννη. Η κατάκτησή τους από τους [Οθωμανούς](#) είχε ιδιαίτερη σημασία, τόσο επειδή με αυτόν τον τρόπο θα εξασφαλιζόταν απρόσκοπτα η ναυτική επικοινωνία των περιοχών της Παλαιστίνης, της Συρίας και της Αιγύπτου –τις οποίες είχε κατακτήσει ο Σελήμ Α΄– με την Κωνσταντινούπολη, όσο και λόγω του ότι αυτά τα νησιά θα χρησιμοποιούνταν ως εφεδτήριο για την κατάπνιξη της πειρατείας στο Αιγαίο.

Τα Δωδεκάνησα κατακτήθηκαν τελικά το 1522 από το σουλτάνο Σουλεϊμάν το Μεγαλοπρεπή. Αμέσως μετά την κατάκτηση, οι Οθωμανοί προχώρησαν σε δημογραφική τόνωση του νησιωτικού συμπλέγματος. Εφαρμόζοντας τη μέθοδο του υποχρεωτικού εποικισμού (sürgün), μετέφεραν στα Δωδεκάνησα ένα μεγάλο πληθυσμό, σημαντικό ποσοστό του οποίου ήταν μουσουλμάνοι. Μερική εικόνα της πληθυσμιακής κατάστασης μας δίνει η απογραφή πληθυσμού της [Ρόδου](#) και της [Κω](#), που έλαβε χώρα στο α΄ τέταρτο του 16ου αιώνα. Σύμφωνα με αυτήν, ο πληθυσμός των δύο νησιών αποτελούνταν από 6.312 οικογένειες, εκ των οποίων οι 1.121 ήταν μουσουλμανικές· αυτό σημαίνει ότι οι μουσουλμανικές οικογένειες αποτελούσαν την περίοδο εκείνη το 18 % επί του συνολικού ποσοστού των οικογενειών.

Η Υψηλή Πύλη παραχώρησε ευρεία διοικητική αυτονομία στα Δωδεκάνησα. Με εξαίρεση τη Ρόδο και την Κω, σε κάθε νησί υπήρχε πολύ μικρή παρουσία Οθωμανών αξιωματούχων. Δεν είναι λοιπόν παράξενο που αξιοσημείωτη παρουσία μουσουλμανικού πληθυσμού είχαν κατά βάση μόνο τα δύο αυτά νησιά.

Σε ολόκληρη την περίοδο της οθωμανικής κυριαρχίας, την πλειονότητα των κατοίκων της Ρόδου και της Κω αποτελούσαν οι χριστιανοί. Οι μουσουλμάνοι παρουσίαζαν μεγαλύτερη πυκνότητα στον αστικό χώρο, ενώ οι χριστιανικοί πληθυσμοί κυριαρχούσαν στην ύπαιθρο, ιδιαίτερα από τα μέσα του 19ου αιώνα, οπότε ο μουσουλμανικός πληθυσμός μειώνεται και περιορίζεται σχεδόν αποκλειστικά στις πρωτεύουσες των δύο νησιών.

Με την κατάληψη των Δωδεκανήσων από τους [Ιταλούς](#) το 1912, τα δεδομένα αλλάζουν, καθώς οι μουσουλμανικοί πληθυσμοί βρίσκονται και αυτοί υπό την κυριαρχία μιας ξένης δύναμης. Οι Ιταλοί, στην προσπάθειά τους να αποκόψουν τα νησιά από την Ελλάδα, προσπάθησαν να προσεταιριστούν τους μουσουλμάνους.

2. Ενσωμάτωση στην Ελλάδα

Με τη συνθήκη των Παρισίων της 10ης Φεβρουαρίου 1947, τα Δωδεκάνησα παραχωρήθηκαν στην Ελλάδα από την Ιταλία, ενώ η τυπική ενσωμάτωση στην [ελληνική επικράτεια](#) έλαβε χώρα το 1948. Οι μουσουλμάνοι των Δωδεκανήσων έγιναν πολίτες του ελληνικού κράτους χωρίς να υπαχθούν, όπως εκείνοι της Θράκης, στους όρους της Συνθήκης της Λοζάνης (1923) που ρύθμιζαν τα σχετικά με την ελληνορθόδοξη μειονότητα στην Τουρκία και τη μουσουλμανική στην Ελλάδα. Σύμφωνα με το υπουργείο Ανοικοδόμησης, το 1947 ο μουσουλμανικός πληθυσμός στα Δωδεκάνησα ανερχόταν σε 6.230 άτομα, η μεγάλη πλειονότητα των οποίων ζούσε στη Ρόδο. Η απογραφή του 1951 προσδιόριζε το συνολικό αριθμό των μουσουλμάνων στα νησιά του Αιγαίου σε 5.063 άτομα. Από αυτούς, οι 4.937 ζούσαν στα Δωδεκάνησα. Με δεδομένο ότι ο συνολικός πληθυσμός των νησιών του Αιγαίου ανερχόταν σε 528.766 άτομα –με τη μεγάλη πλειονότητα να είναι ορθόδοξοι

Μουσουλμάνοι στα Δωδεκάνησα

(511.568)–, οι μουσουλμάνοι αποτελούσαν μόλις το 9 , 6 % του ελληνικού πληθυσμού του νησιωτικού Αιγαίου. Από τότε ο αριθμός τους έχει μειωθεί ακόμη περισσότερο. Σημαντικότεροι μάρτυρες του πλούσιου ισλαμικού παρελθόντος της Ρόδου και της Κω είναι τα μνημεία της οθωμανικής αρχιτεκτονικής.

Βιβλιογραφία :

	Ευθυμίου Μ. , <i>Εβραίοι και χριστιανοί στα τουρκοκρατούμενα νησιά του νοτιοανατολικού Αιγαίου. Οι δύσκολες πλευρές μιας γόνιμης συνύπαρξης</i> , Αθήνα 1992
	Γιαννόπουλος Γ. , <i>Σύντομη Ιστορία της Δωδεκανήσου</i> , Αθήνα 1997
	Αγαπητίδης Σ. , <i>Η κατάσταση εις την Δωδεκάνησον</i> , Αθήνα 1946
	Κωνσταντοπούλου Φ., Διβάνη Λ. , <i>Δωδεκανησος. Η μακρά πορεία προς την ενσωμάτωση</i> , Αθήνα 1997
	Kasperson R. , <i>The Dodecanese. Diversity and unity in island politics</i> , Chicago 1966